

In memoriam Nicolae Felecan (1941–2020)

Cristinel Munteanu   *

Facultatea de Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea „Danubius”, Bd. Galați 3, 800654 Galați, România

Ziua de joi, 26 noiembrie 2020, a fost una tristă pentru comunitatea științifică românească, fiindcă a fost ziua în care s-a stins din viață, la vârsta de 79 de ani, Profesorul Nicolae Felecan, reprezentant de seamă al lingvisticii și filologiei băimărene. Vestea dispariției sale i-a surprins pe mulți (căci, vorba lui Seneca, *Nemo tam senex est ut improbe unum diem speret...*). Se știa că Profesorul, în pofida anilor adunați, era în continuare activ: participa la manifestări culturale și științifice, scria temeinice articole de specialitate. De altfel, destul de recent, vara trecută, publicase o nouă carte de profil, *Lingvistică și filologie română* (Editura Mega, Cluj-Napoca, 2020).

Atît parcursul biografic, cît și lista contribuțiilor științifice vădesc, în cazul Profesorului Nicolae Felecan, o anumită structură intelectuală asupra căreia merită să insistăm. Însă, mai întîi, vom trece în revistă cîteva momente și aspecte semnificative ale vieții și ale carierei sale.

Nicolae Felecan s-a născut la 24 august 1941 în Caila, jud. Bistrița-Năsăud. Determinantă pentru orientarea sa către filologie a fost perioada studiilor liceale (1955–1959) urmate la Școala Medie Mixtă Bistrița. Și-a făcut apoi studiile superioare (1959–1964) la Facultatea de Limbi Romanice, Clasice și Orientale de la Universitatea din București, unde i-a avut ca profesori, printre alții, pe N.I. Barbu, Petru Creția, Aram Frenkian, Iancu Fischer, Alexandru Graur, Edgar Papu, Cicerone Poghirc, Sorin Stati, Tudor Vianu—veritabile personalități ale culturii române. Susținerea tezei de doctorat, *Sistemul lexico-semantic al termenilor ce denumesc părțile corpului uman în limba română* (realizată sub îndrumarea profesorului dr. doc. B. Kelemen), i-a adus titlul de doctor în filologie în 1976. (O carte avînd la bază respectiva teză de doctorat s-a publicat în anul 2005.)

Și-a început activitatea didactică în 1964, ca preparator, la Institutul Pedagogic de 3 Ani din Baia Mare, unde a continuat ca asistent (1966–1972) și

ca lector (1972–1984). Între anii 1978–1979 a fost lector de limba română la Universitatea din Aarhus (Danemarca). Împrejurările au făcut ca Nicolae Felecan să lucreze și în învățămîntul preuniversitar în perioada 1984–1993, la Liceul Industrial nr. 9 din Baia Mare (pe care, după ce a ajuns director, avea să-l transforme în Liceul de Filologie „Mihai Eminescu”). Tot în acele vremuri, a inițiat Olimpiada Națională de Limba Latină (cu prima ediție în 1988).

A revenit în învățămîntul universitar în 1993, în calitate de conferențiar, devenind, ulterior, profesor (în 1999). Are meritul de a fi creat, în cadrul Universității de Nord din Baia Mare, Facultatea de Litere (desprinzînd-o din Facultatea de Litere și Științe), facultate pe care a dezvoltat-o prin înființarea mai multor specializări la nivel de licență și de masterat, dar și prin înființarea unei școli doctorale în domeniul filologiei. În același timp, s-a ocupat de organizarea a numeroase manifestări științifice cu larg ecou în plan național și internațional.

A desfășurat și o intensă activitate managerială, deținînd diverse funcții de conducere: de la cea de director de liceu, pînă la cele specifice mediului universitar: șef de catedră, decan și prorector. Este evident că realizările mai sus menționate (pe care și-a lăsat amprenta filologică indelebilă) nu ar fi fost posibile, dacă Profesorul Felecan nu și-ar fi asumat și asemenea roluri administrative. Numai în felul acesta își pot desăvîrși lucrarea creatorii de școală și „ctitorii de catedrale”.

În ceea ce privește activitatea științifică, se observă că aceasta s-a manifestat în multiple direcții: gramatică, vocabular (și terminologie), corectitudinea exprimării, dialectologie, toponimie (cu o atenție specială asupra oiconimelor), antroponimie (cu surprinderea elementelor de „sacru și profan” în numele și porecele românești) etc. Ca dascăl, a elaborat mai multe manuale / cursuri de limba latină și antologii de texte latinești. A rămas, totodată,

* Adresă de corespondență: munteanucristinel@yahoo.com.

foarte legat de spațiul său natal (extins), cercetînd frecvent graiul maramureșean și oferind etimologii pertinente pentru numele de locuri din zona sa. A scris cu plăcere și cu acribie despre creația lui Lucian Blaga și a lui Nichita Stănescu, despre reprezentanții Școlii Ardelene, ca și despre George Coșbuc (ca talmăcitor al *Eneidei*). A evocat, în excelente portrete intelectuale, personalități ale filologiei române din trecut, dar și din contemporaneitate.

Selectiv, enumerăm mai jos unele dintre contribuțiile sale apărute sub formă de volume: *Graiul, etnografia și folclorul zonei Chioar* (în colaborare, 1983; lucrare care a primit premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române); *Paronimia în limba română* (1993); *Ghid practic pentru predarea și învățarea limbii latine* (1994); *Dicționar de paronime* (1995); *Dicționar de omonime* (coautor Gh. Bulgăr) (1996); *Probleme de vocabular și de exprimare corectă* (1999); *Dicționar de omonime lexicale și gramaticale* (2001); *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcție* (2002); *Vocabularul limbii române* (2004); *Terminologia corpului uman în limba română* (2005); *Limba latină. Gramatică și texte* (coautor Oliviu Felecan) (2007); *Dicta memorabilia. Dicționar uzual adnotat de sigle, expresii, maxime și citate latine* (coautor O. Felecan) (2007); *Între lingvistică și filologie* (2011); *Multum in parvo. Expresii și citate latinești adnotate* (coautor O. Felecan) (2013) și altele.

Într-un text autobiografic din 2016 (*Epilog. Reflecții în amurg*) descoperim o serie de indicii relevante pentru a determina mai precis structura intelectuală a Profesorului Nicolae Felecan. Bunăoară, aflăm că în liceu elevul Nicolae Felecan era înzestrat în egală măsură pentru matematică, științele naturii și limba română, fiind foarte prețuit

de către dascălii săi. Pînă la urmă, profesorul de latină a fost acela care a exercitat influența cea mai puternică asupra sa, îndemnîndu-l să aleagă calea învățămîntului (deoarece dovedise de timpuriu o autentică „vocație de profesor”). De altminteri, după cum declară în aceeași confesiune, faptele, vorbele și acțiunile profesorului de latină i-au întărit „noțiunile primite de la părinți privitoare la cinste, omenie, onestitate, corectitudine, punctualitate, respectul față de semeni, dragostea de carte, de limbă, de neam, dragostea și respectul față de muncă, într-un cuvînt, umanismul în toate manifestările sale”.

Tînărul Nicolae Felecan a ales astfel să urmeze filologia clasică, în special latina, care l-a ajutat și mai mult să-și înțeleagă și să-și iubească limba maternă. Se putea vedea chiar de atunci, din înzestrările multidisciplinare deja amintite, că structura sa intelectuală era una a rigorii și a exactității. Preocuparea pentru limba latină a rafinat aceste calități, dînd gîndirii sale subtilitate și precizie logică.

La fel, exigența clarității, asociată cu dorința de a-i învăța și pe alții, ne întîmpină pretutindeni în opera științifică și didactică a Profesorului Nicolae Felecan. Ca să dau un singur exemplu, dicționarele sale admirabile de paronime și de omonime (de conținutul cărora am beneficiat și eu înainte de a da admitere la facultate) sînt o dovadă indubitabilă în acest sens, născute fiind din necesitatea de a alunga ceața confuziilor lexicale ori semantice din mintea unor cititori, dar fiind scrise ele, totodată, și dintr-o generozitate sufletească și intelectuală *sui generis*.

Păcat numai că timpul nu a fost prea răbdător și nu s-a arătat la fel de generos cu distinsul lingvist și filolog băimărean!